

MODTAGE

18. AUG. 2008
10.10
Den Centrale Indlevering

Sundhedsudvalget (2. samling)
SUU alm. del - Bilag 503
Offentligt

Motions- og
Ernæringsrådet

15. august 2008
PAA/

Fysisk aktivitet, kosttilskud og sportsprodukter – præstations og helbredsmæssige aspekter for motionister

Motions- og Ernæringsrådet offentliggør på mandag den 18. august 2008 rapporten "Fysisk aktivitet, kosttilskud og sportsprodukter – præstations og helbredsmæssige aspekter motionister".

Rapporten er en vurdering af, om der er videnskabeligt belæg for at indtage kosttilskud og sportsprodukter, når man er fysisk aktiv. Rapporten behandler de kosttilskud og sportsprodukter, der typisk og hyppigst indtages blandt folk, der er fysisk aktive, og omfatter bl.a. proteintilskud, kreatintilskud, energidrikke, vitaminer og mineraler samt antioxidanter.

I rapporten er de præstationsmæssige fordele eller ulemper holdt op mod både udholdenhedstræning såvel som styrketræning. Endvidere behandler rapporten de beskrevne kosttilskud og sportsprodukters indflydelse på helbredet.

Vi vedlægger et eksemplar af rapporten, som vi håber har Deres interesse. Bemærk venligst at rapporten er klausuleret til mandag den 18. august 2008 om morgenen.

Rapporten koster 80 kr. ekskl. moms og ekspeditionsgebyr og kan bestilles via Motions- og Ernæringsrådets hjemmeside www.meraadet.dk. Rapporten kan også downloades gratis som PDF-fil på hjemmesiden

Med venlig hilsen

Peter Aagaard,
Konstitueret sekretariatsleder Motions- og Ernæringsrådet

Bilag:
Kontaktoplysninger og ekspertiseområder for forfatterne til rapporten

15. august 2008
PAA/

Kontaktoplysninger og ekspertiseområder for forfatterne bag rapporten:

**Fysisk aktivitet og kosttilskud
- præstations- og helbredsmæssige aspekter for motionister**

1. Lektor, cand.scient., ph.d. **Kristian Overgaard**, (formand), ko@idraet.au.dk,
tlf.: 26 18 95 45
Område: *Arbejdsgruppens formand, kreatintilskud, proteintilskud, jern-tilskud og afgrænsning af rapporten.*
2. Professor, dr.scient. **Harald S. Hansen**, hsh@farma.ku.dk
tlf.: 22 99 69 79
Område: *Fedtsyreblandinger, carnitin, vitaminer og mineraler samt antioxidant.*
3. Cand.scient., stud. ph.d. **Mette Hansen**, metteletter@hotmail.com
tlf.: 20 82 45 64
Område: *Proteintilskud.*
4. Professor, dr.scient. **Bente Kiens**, bkiens@ifi.ku.dk
tlf.: 28 75 16 19
Område: *Koffeintilskud*
5. Cand.scient., ph.d. **Thue Kvorning**, tkvorning@health.sdu.dk
tlf.: 51 92 23 19
Område: *Kreatintilskud*
6. Lektor, cand.scient., ph.d. **Lars Nybo Nielsen**, lnnielsen@aki.ku.dk
tlf.: 29 90 52 79
Område: *Kulhydratrige energidrikke*
7. Seniorforsker, cand.scient., ph.d. **Lone Banke Rasmussen**, lbra@food.dtu.dk
tlf.: 22 85 73 77
Område: *Vitaminer og mineraler*
8. Videnskabelig sekretær, cand.scient. **Peter Gjerndrup Aagaard**, paa@sst.dk
tlf.: 28 10 75 28

Klausuleret til mandag morgen
den 18. august 2008

Fysisk aktivitet og kosttilskud
– præstations- og helbredsmæssige
aspekter for motionister

Motions- og
Ernæringsrådet

Indholdsfortegnelse

Forord.....	9
Resumé	11
Summary	15
Kommissorium	19
Arbejdsgruppens medlemmer	19
1. Definitioner af kosttilskud og sportsprodukter	21
1.1 Definition af kosttilskud	21
1.2 Definition af sportsprodukter	22
2. Afgrænsning af rapporten	23
2.1 Rapportens behandling af præstationsmæssige aspekter	24
2.2 Rapportens behandling af helbredsmæssige aspekter	25
2.3 Hvilke grupper af idrætsaktive omhandler denne rapport?	26
2.4 Kosttilskud og doping	26
3. Anvendelsen af kosttilskud og sportsprodukter	29
3.1 Delkonklusion om anvendelsen af kosttilskud og sportsprodukter ..	31

4.	Proteintilskud	33
4.1	Måling af proteinomsætningen	34
4.2	Beskrivelse af proteintilskud	34
4.2.1	Proteinformer	34
4.2.2	Forgrenede aminosyrer	35
4.2.3	Protein i kosten	35
4.3	Styrketræning og proteintilskud	36
4.3.1	Hvordan påvirkes proteinomsætningen af styrketræning?	36
4.3.2	Skal motionisten, der styrketræner, indtage mere protein?	37
4.3.3	Tidspunktet for proteinindtagelse ved muskelopbygning	38
4.3.4	Proteinmængde ved muskelopbygning	39
4.3.5	Betydningen af proteintype ved muskelopbygning	39
4.3.6	Betydningen af proteiners optagelseshastighed for muskelopbygning	39
4.3.7	Essentielle aminosyrer – leucin	40
4.4	Udholdenhedstræning og proteintilskud	40
4.4.1	Muskelproteinbalance ved udholdenhedstræning	41
4.4.2	Effekt af proteintilskud på udholdenhedspræstationsevnen	42
4.4.3	Glutamin og immunfunktion	42
4.4.4	Effekt af BCAA på træthedsudvikling	42
4.5	Proteintilskud ved motion i relation til vægttab	43
4.6	Proteintilskud og helbred	44
4.6.1	Proteintilskud og energibalance	44
4.6.2	Protein i flydende eller fast form?	45
4.7	Delkonklusion om proteintilskud	47

Mc
Err

Motic
Sydm
2860
Telef
Fax 3
E-mai
www

5.	Kreatintilskud	49
5.1	Kreatins fysiologiske rolle	49
5.1.1	Dosering af kreatintilskud	49
5.2	Kreatintilskud og præstationsevne	50
5.3	Kreatintilskud og kropssammensætning	51
5.4	Kreatintilskud og træningsudbytte – styrketræning	51
5.5	Kreatintilskud og træningsudbytte – udholdenhedstræning	51
5.6	Kreatintilskud i forhold til alder, køn og træningsgestus	52
5.6.1	Kreatintilskud og glykogen.....	52
5.6.2	Tidspunktet for kreatinindtagelsen.....	53
5.7	Kreatintilskud og helbred	53
5.7.1	Nyre- og leverfunktion.....	53
5.7.2	Kompartmentsyndrom	53
5.7.3	Blodlipider.....	54
5.7.4	Glukosetolerance og insulinsensitivitet.....	54
5.7.5	Kreatinbalance ved langvarig indtagelse.....	54
5.8	Delkonklusion om kreatintilskud	55
6.	Kulhydratrige energidrikke	57
6.1	Hvad er energidrikke?	57
6.2	Energidrikke under og efter træning	57
6.2.1	Energidrikke og udholdenhedstræning af op til 1½ times varighed	58
6.2.2	Energidrikke og udholdenhedstræning af mere end 1½ times varighed	61

6.3	Energidrikke og helbred	62
6.4	Hvilken form for kulhydrat skal man vælge?	63
6.5	Væske og elektrolytter	64
6.5.1	Retningslinjer for hvad og hvor meget man bør drikke under intens idrætsudøvelse	65
6.6	Delkonklusion om kulhydratrige energidrikke.....	68
7.	Koffeintilskud.....	69
7.1	Koffeintilskud og præstationsevne.....	70
7.2	Koffeinindtagelse og biologiske mekanismer	71
7.2.1	Kaffe vs. koffein	72
7.2.2	Dosis og tidspunkt for indtagelse	73
7.2.3	Koffein i kombination med andet	74
7.3	Bivirkninger og helbred ved koffeinindtagelse	74
7.4	Delkonklusion om koffeintilskud	75
8.	Vitamin- og mineralpræparater	77
8.1	B-vitaminer	77
8.1.1	Thiamin	77
8.1.2	Riboflavin.....	78
8.1.3	Niacin	78
8.1.4	B ₆ -vitamin.....	79
8.1.5	Folat og B ₁₂ -vitamin	79
8.1.6	Pantotensyre.....	79
8.1.7	Delkonklusion om B-vitaminer	79

Mo
Eri

Motiv
Sydn
2860
Telef
Fax 3
E-ma
www

8.2	C-vitamin	80
8.2.1	Delkonklusion om C-vitamin	81
8.3	Fedtopløselige vitaminer (A-, D- og E- vitamin)	81
8.3.1	A-vitamin	81
8.3.2	D-vitamin	81
8.3.3	E-vitamin	82
8.3.4	Delkonklusion om fedtopløselige vitaminer	83
8.4	Multivitamintabletter eller andre kombinationer af næringsstoffer	83
8.5	Selen	84
8.5.1	Delkonklusion om selen	85
8.6	Magnesium	85
8.6.1	Delkonklusion om magnesium	86
8.7	Krom	86
8.7.1	Delkonklusion om krom	86
8.8	Kalcium	87
8.8.1	Delkonklusion om kalcium	87
8.9	Jern	87
8.9.1	Delkonklusion om jern	90
9.	Andre kosttilskud og sportsprodukter	93
9.1	Fedtsyreblandinger	93
9.1.1	Fedtsyreblandinger og præstationsevne	93
9.1.2	Fedtsyreblandinger og helbred	94
9.1.3	Delkonklusion om fedtsyreblandinger	95
9.2	Medium-chain triacylglycerol	95
9.2.1	Delkonklusion om medium-chain triacylglycerol	95

9.3	Konjugeret linolsyre	95
9.3.1	Delkonklusion om konjugeret linolsyre	96
9.4	Carnitin.....	96
9.4.1	Delkonklusion om carnitin	96
9.5	Antioxidanter (Q10, E-vitamin, C-vitamin, β -caroten og selen)....	96
9.5.1	Delkonklusion om antioxidanter	97
10.	Sammenfatning og konklusion	99
10.1	Proteintilskud	99
10.2	Kreatintilskud	100
10.3	Kulhydratrige energidrikke	100
10.4	Koffeintilskud	100
10.5	Vitamin- og mineralpræparater	100
10.6	Andre kosttilskud og sportsprodukter	101
11.	Ordlister	103
12.	Referencer.....	105
13.	Bilag 1: Interessekonflikterklæringer.....	129

Mot
Ern:

Motion
Sydma
2860 Sø
Telefon
Fax 39 1
E-mail:
www.n

Forord

I dag ved vi, at vores sundhed i vidt omfang afhænger af vores livsstil. Det betyder noget, hvad vi spiser, og hvordan vi bruger vores kroppe. Fysisk aktivitet i fritiden er et vigtigt element i tilværelsen for de fleste mennesker i Danmark. Trods det aktuelle fokus på, at vi bevæger os for lidt, viser statistikkerne dog stadig, at hovedparten af befolkningen er fysisk aktive. Uanset om det er i form af cykelture, gåture, idræt eller andre former for motion, er det veldokumenteret, at denne fysiske aktivitet har en stor positiv helbredsmæssig betydning for os.

Der er en stor spændvidde mellem de aktiviteter, som de fysisk aktive engagerer sig i. Nogle cykler på arbejde, nogle spiller bold et par gange om ugen. Andre træner hårdt flere timer hver dag. Ligeledes er der forskellige forventninger til hvad vi får ud af den fysiske aktivitet.

Hvis man dyrker fysisk aktivitet for at blive sundere, er det naturligt at interessere sig for, om den helbredsmæssige positive effekt af fysisk aktivitet kan styrkes med en ændret kost eller med et tilskud til kosten. Parallelt med dette er der mange idrætsudøvere som træner for at forbedre deres præstationsevne, og som ønsker at optimere deres træningsudbytte ved at indtage de rigtige næringsstoffer på de rigtige tidspunkter.

Der findes en lang række produkter – kosttilskud og sportsprodukter – som markedsføres netop med henblik på at appellere til mennesker, som ønsker at forbedre effekten af deres træning på helbredet eller den fysiske præstationsevne. Det kan være uklart, hvad disse produkter egentlig kan bidrage med, og i hvilke sammenhænge det er relevant at bruge dem, og for at bidrage med information om disse forhold har Motions- og Ernæringsrådet i denne rapport samlet den aktuelle videnskabelige dokumentation for virkningen af diverse populære kosttilskud og sportsprodukter, som anvendes i forbindelse med træning og fysisk aktivitet.

Morten Grønbæk
Formand

Motions- og
Ernæringsrådet

Motions- og Ernæringsrådet
Sydmarken 32D
2860 Søborg
Telefon 39 69 15 61
Fax 39 69 15 81
E-mail: mer@meraadet.dk
www.meraadet.dk